

Ataksi De?erlendirme ve Derecelendirme Skalası?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ataksi De?erlendirme ve Derecelendirme Skalası?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17074>

Özet

Bu akademik giriş, 2017 yılında Y. Salcı ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen ve Multiple Skleroz (MS) hastalarında görülen Ataksi şiddetini değerlendirmek amacıyla kullanılan iki temel nörolojik ölçek olan Uluslararası Birlik Ataksi Derecelendirme Ölçeği (**ICARS** - International Cooperative Ataxia Rating Scale) ve Ataksi Değerlendirme ve Derecelendirme Ölçeği'nin (**SARA** - Scale for the Assessment and Rating of Ataxia) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması özetlemektedir. Çalışma, bu ölçeklerin Türk popülasyonunda Ataksi semptomlarının klinik değerlendirilmesi için yüksek düzeyde güvenilir ve yapışal olarak geçerli araçlar olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Ataksi, Multiple Skleroz, ICARS, SARA, Güvenirlik, Geçerlik, Faktör Analizi, Nörolojik Değerlendirme.

Yazarlar

Salcı, Y., Fil, A., Keklicek, H., Çetin, B., Armutlu, K., Dolgun, A., ... & Karabudak, R.

Amaç

Bu çalışmanın temel amacı, Multiple Skleroz tanısı konmuş hastalarda gözlemlenen Ataksi semptomlarının şiddetini ve ilerlemesini doğru bir şekilde ölçmek üzere tasarlanmış olan **ICARS** ve **SARA** ölçeklerinin Türkiye'de geçerliliğini ve güvenilirliğini araştırmaktır. Bu çalışma, klinik ve araştırma ortamlarında standardize edilmiş, kültürel olarak uyarlanmış ölçüm araçlarının kullanılabilirliğini sağlamaya hedeflemiştir.

Ölçeklerin adaptasyonu ve geçerliliği, MS hastalarının tedavisini ve rehabilitasyon süreçlerini takip etmede standart bir dil oluşturulması açısından kritik öneme sahiptir. Elde edilen bulgular, her iki ölçeğin de Türk popülasyonunda nörolojik değerlendirme süreçlerine entegre edilebileceğini desteklemektedir.

Yapı

ICARS ve SARA ölçekleri, serebellar disfonksiyondan kaynaklanan motor koordinasyon bozuklukları, yani Ataksi durumunu ölçen çok boyutlu yapılarıdır. **ICARS**, özellikle duruş, uzuv hareketleri, konuşma ve göz hareketleri gibi geniş bir semptom yelpazesini kapsarken, **SARA** daha çok denge ve yürüme gibi temel ataksi belirtilerine odaklanır.

Bu ölçeklerin yapıları, Ataksi'nin farklı klinik görünümünü sistematik olarak derecelendirmek

üzere tasarlanmıştır. Bu çalışmada, **ICARS** ölçeğinin, Türk MS hastalarında da orijinal yapısına uygun olarak birden fazla faktörden oluştuğunu doğrulamıştır.

Geçerlik

Geçerlik çalışması kapsamında, ölçeklerin ölçmek istenilen yapıyı ne kadar doğru ölçtüğü incelenmiştir. Özellikle **Yapı Geçerliği** analiz edilmiştir. Yapılan **Faktör Analizi** sonucunda, **ICARS** ölçeğinin klinik olarak anlamlı olan 5 faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu beş faktörlü yapı, ölçeğin Ataksi'nin farklı bileşenlerini bağımsız olarak değerlendirme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör analizi sürecinde, maddelerin faktör yüklerini netleştirmek ve faktörler arasındaki ayrımları optimize etmek amacıyla **Varimax döndürme yöntemi** kullanılmıştır. Bu istatistiksel yaklaşım, ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle tutarlılığını sağlamıştır.

Güvenirlik

Ölçeklerin güvenilirlik analizi, iç tutarlılık katsayısı (Internal Consistency Coefficient) hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen katsayılar, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

SARA ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) $\alpha = .93$ olarak bulunmuştur.

ICARS ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) $\alpha = .95$ olarak bulunmuştur.

Her iki ölçek için de elde edilen yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçeklerin klinik ve akademik çalışmalarda kullanılabilecek düzeyde **yeterli güvenilirlik katsayısına** sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

ICARS ölçeğinin 19 maddelik yapısının doğrulanması amacıyla gerçekleştirilen Faktör Analizinde, ölçeğin **5 temel faktör** altında toplandığı belirlenmiştir. Bu faktörler, Ataksi semptomlarının farklı alt alanlarını temsil etmektedir. Analizde kullanılan **Varimax döndürme yöntemi**, faktör yapısının klinik olarak yorumlanabilirliğini artırmıştır.

ICARS'ın faktör yapısı ve madde dağılımı aşağıdaki gibidir:

Postürel ve Duruş Bozuklukları (7 madde)

Ekstremiteler Hareket Bozuklukları (7 madde)

Konuşma Bozuklukları (2 madde)

Okülomotor Açıklar (3 madde)

17. madde tek başına 5. Faktör olarak kabul edilmiştir.

Ölçek Bilgileri

Bu çalışmada, mevcut uluslararası ölçeklerin adaptasyon ve geçerlilik çalışması niteliindedir.

Test Tipi: Geliştirme/Adaptasyon ve Doğrulama Çalışması

Format: Klinik gözlem ve derecelendirme ölçeği

Kullanılan Ölçekler: ICARS (International Cooperative Ataxia Rating Scale) ve SARA (Scale for the Assessment and Rating of Ataxia)

Dil: Türkçe (Orijinal ölçekler İngilizcedir)

Popülasyon Grubu: Nörolojik hasta popülasyonu

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: Ataksi semptomları gösteren Multipl Skleroz hastaları.

Test Metodolojisi: Klinik değerlendirme, yapı geçerliliği için Faktör Analizi, güvenirlik için α Tutarlılık (Cronbach Alfa) hesaplaması.

Anahtar Kelimeler

ICARS, SARA, Ataksi Derecelendirme, Multipl Skleroz, Nöroloji, Psikometri, α Tutarlılık.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Y. Salcı

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Saılanan içerikte mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: fztyeliz@hotmail.com

Yazın Adresi: Saılanan içerikte mevcut değildir (Genellikle ilgili üniversite veya hastane adresi kullanılır).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Geçerlik Çalışması): 2017

Derecelendirme: Değerlendirme puanları ölçekten ölçüye deşirmekle birlikte, ICARS ve SARA

genellikle 0'dan başlayıp semptom şiddetine göre artan puanlama sistemine sahiptir.

Şinler ve Ücret: Ölçeklerin kullanımı için orijinal geliştiricilerin izinleri gerekebilir. Türkçeye adaptasyon çalışması 2017 yılında yayımlanmıştır.

Kaynaklar

Salcı, Y., Fil, A., Keklice, H., Çetin, B., Armutlu, K., Dolgun, A., ... & Karabudak, R. (2017). Validity and reliability of the International Cooperative Ataxia Rating Scale (ICARS) and the Scale for the Assessment and Rating of Ataxia (SARA) in multiple sclerosis patients with ataxia. *Multiple sclerosis and related disorders*, 18, 135-140.

Bu çalışmanın orijinal tam metin bağlantısı (erişim kısıtlı olabilir): 02107eizn-y-https-ac-els--cdn-com.proxy2.marmara-elibrary.com

SARA ölçeğine ait orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: scale-for-the-assessment-and-rating-of-ataxia-sara-toad.pdf

Ataksi Değerlendirme ve Derecelendirme Skalası Maddeleri (ICARS)

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, kaynakta belirtilen ICARS faktör yapısına yansıtılmaktadır ve 19 maddeden oluşmaktadır.

ICARS ölçeği 19 madde ve 5 faktörden oluşmaktadır:

Postürel ve Duruş bozuklukları (7m):

Ekstremiteler Hareket bozuklukları (7m):

Konuşma bozuklukları (2m):

Okülomotor açıklar (3m):

17. madde tek başına 5. Faktör sayılmaktadır.